

Hembygdsbladet

År 2016
Nr 4

Medlemsblad för Vikingstads hembygdsförening.
Hemsida: hembygd.se/vikingstad
Kontakt: Rickard Fransson Tel 070 5225256
Ansvarig utgivare: Gunnar Asplunder

Redaktörer:
Rickard Fransson
Anders Cedergren

Ordföranden har ordet:

2016 går mot sitt slut. Vid hembygdsgården återstår bara julmarknaden den 3 dec som lockat ett 20-tal anmälda knallar. Vi får hoppas på vädergudarna och tacka Hans Persson som är samordnare för marknaden. Året som gått har på många sätt varit positivt för hembygdsföreningen. Våra evenemang har varit välbesökta och uppskattade och medlemsantalet har ökat. Medlem nummer 200 blev Sture Hägg som utvandrade till USA redan som ung på 1950-talet. Att vårda och visa våra samlingar av bruksföremål är en del av verksamheten, men viktigt är även den sociala delen där gamla och nya vikingstadsbor kan träffas och berätta minnen över en kopp kaffe. Vi uppskattar att många visar äldre fotografier med kopplingar till samhället. Har du önskemål eller synpunkter på vår verksamhet så hör gärna av dig till någon i styrelsen. Med hopp om ett bra år 2017.

Hälsningar Gunnar Asplunder.

DEN GAMLA BILDEN

Sjöbergs Handelsaffär
omkring 1905.
Nybergs affär 1921 - 1947

Nybergs affär 1921 -1947. Fastigheten Karlberg,1885 - 1975, belägen vid Riksettan i Bankeberg/Vikingstad

Fastigheten uppfördes 1885 av C. J. Karlsson. Den moderniserades 1930 och byggdes om 1933. Det är oklart om Karlsson drev affärsrörelse själv.

Fram till 1885 fanns byns då enda speceriaffär i gästgivaregårdens östra flygel.

Köpmän Josef Nyberg köpte huset av C Karlssons sterbhus 1920. Nyberg drev affären till 1947 då Arne Johansson tog över verksamheten. Harry Sjölander var biträde hos Nyberg 1928-30. Tore Johansson var biträde hos Nyberg 1937-38

Under 1930- 40- talet fanns det även kafèrörelse i fastigheten. Siste handlaren i fastigheten, Bjarne Carlsson, flyttar 1968 affärsverksamheten till det nybyggda posthuset vid Mimergatan. Den affären kommer senare att heta FAVÖR och sedan VIVO. Verksamheten upphör där 10 okt 1998. Siste handlaren heter då Tomas Lundqvist. Nybergs affär vid Riksettan rivs 1975

Handlare och biträden	Verksamhet
Johan Fredrik Karlsson (1827- Anna Lovisa Pihl (1822- Alfrid Andersson (1886- Johanna Ch Olsson (1860- Gustav Konrad Karlsson (1855- Helmer E Daniel Andersson (1874- David Sjöberg	-1892
Albert Örnmark (1872- Josef Nyberg (1887-	- 1905 1921-1947.

Ragnar Lundberg bodbiträde samt Josef Nyberg, dottern Inga Nyberg. Foto år 1921

Sven Bågenmark

Olga Doretea Jonsson (1893- Biträde Harry Sjölander (1901-1987) Biträde Tore Johansson (1923-2012) Arne Johansson (1919- Gustav Uno Nyman och Sven Bågenmark	1928-1930 1937-1938 1947-1950 1950-1953
---	--

Stenqvist	1953-1954
Bertil Johansson	1954-1959
Bjarne Carlsson	1959-1968

Reservation för eventuella felaktigheter i sammanställningen. Kontakta gärna oss om ni har några uppgifter eller historier eller bilder om/på "Nybergs" affär.

TORE JOHANSSON berättar om sitt första arbete som affärsbiträde och springschas i Nybergs speceri- och diverseaffär, som låg vid gamla Riksettan.

Han började på våren 1937 och slutade på hösten 1938. Lönen var 5:- i veckan. Det hände att Nyberg föreslog att han skulle vänta på utbetalningen i fall Tore inte behövde pengarna, han försökte på det viset att slippa ifrån en veckolön. Arbetet började kl. 8 med att torka golvet rent, det var vita och röda kakelplattor, samt hyllorna och disken så det var skinande blankt. Vidare skulle varuautomaterna, som fanns utanför affären, fyllas med choklad och kola m.m. De kostade från 25 ner till 5 öre. Sedan var det myror i stentrapporna som han bekämpade med fotogen. Det var sådant arbete som springschasen skulle göra före öppningsdags på morgonen.

Mellan kundbetjäningen skulle varorna vägas upp i påsar. Det var socker, mjöl, kaffe, gryn m.m. Dessa varor fick handlaren i säckar om 50 till 100 kg. Vidare var det fläskkorv och sill som vägdes upp i 5 och 10 kg plåtburkar. I magasinet fanns varor som fotogen till belysning, vilket skulle vägas upp efter behov. Det fanns torrfärger av olika slag som målarna blandade med linolja och zinkvit. I ett annat rum fanns tapeter, tapetvinden, samt ett rum för flickorna som jobbade i kafè. Det fanns även fat med trätjära karbolieum samt cementsäckar à 57 kg.

I det andra magasinet fanns bl.a glas och posterlin. Salt i säckar à 100 kg. Sockertoppar à 5 kg. I affären hängde piskar av olika längd och med olika långa snärtar. Blåståll olika sorter: TK silver à 3,25. TK guld à 3,50. Strumpor till 50 - 75 öre. Strumpebandshållare.

Nyberg blandade kaffe själv till "Nybergs special". Det var 7-8 sorter bl.a. Guatemala, Salvador, Java, Santos och Maralogyk. Det blandade råkaffet lämnades för rostning i kafferosteriet på Läroverksgatan i källaren intill Stadshuset. Kaffepriiset var då 2,80 kr/kg och det gick åt 2-3 säckar per vecka. Nyberg hade en gammal Ford med ett litet lastflak som han åkte till staden med och hämtade varor. På lördagarna skulle is hämtas från isdösen vid Mellangården till isskåpet i affären. I isskåpet förvarades kylvaror och det är förvånande att en påfyllning av is en gång i veckan kunde räcka. Isen sågades upp på vintern på ån vid Åsarp och lades i en stor hög med sågspån omkring.

Vidare skulle skulorna från hushållet och bageriet tömmas. Tunnan med skulorna stod bakom huset hela veckan och den tömdes i gropen intill vägen vid mejeriet, där det var gott om stora råttor.

Gården skulle också krattas på lördagarna. Det var väldigt hårt så det var svårt att få fram några ränder, vilket tanten anmärkte på, men då sa Tore, att hemma går det väldigt bra men vi har grus på våran gård.

Personalen fick kaffe på förmiddagen, på sommaren satt de i trädgården, då fick de av det överblivna brödet från kafèt vilket inte var så bra alla gånger, men när tanten var borta var det fest på nybakat bröd.

Fönsterputsning skulle Tore också göra. Det dammade mycket från vägen.

Tvättmedlet Donami användes och det hände att det kunde torka in i dammet, ifall arbetet blev avbrutet, och då var det stora svårigheter att få fönstren rena.

Efter stängningen kl 6 skulle golvet sopas med fuktig sågspån. Handlaren godkände inte sopningen första gången, utan visade att man skulle dra ut lådor och annat under disken och han fick fram mycket sopor, men Tore trodde inte att det hade varit städad där på mycket länge.

I magasinet fanns lager av mjöl i 100 kg säckar. Samsikt,rågsikt m.m. Fint socker i säck och bitsocker i lådor samt sill i tunnor. Storhushåll köpte hem hela säckar och lådor och även hela silltunnor. De tomma säckarna användes sedan till lakan och handdukar.

Sirup fanns i stora ekfat, varur det tappades i medhavda kärl. När faten var tomma användes de till byckar och tvättholkar som folk köpte för någon krona. Bykning skedde två gånger om året och klappningen av byken gjordes vid ån vid Åsarp. De användes även till badkar.

I speceriaffären fanns ett glasskåp där man förvarade köttvaror. Det var saltade korvar, såsom hästkorv, knackvurst, fläsk, medvurst, falukorv.

Nyberg var också "Polisfotograf", han tog kort vid bilolyckor, som han sålde till polisen för 1,50 – 2,00 kr. Han strödde ut vetemjöl i spåren efter bilen innan han tog korten.

I affären var det två anställda och i bageriet och kafèt en till två.

Handelsresanden hade inte så stora möjligheter att snabbt förflytta sig utan de kunde få övernatta hos handlaren ibland.

Episod: Skomakare Edman lånade telefon och skulle beställa en mössa hos Nordqvists Mössaffär. Han hade väldigt stort huvud. Då sade han: Godag Godag det är skomakare Edman, jag skall beställa en mössa lika den jag köpte för 15 år sedan.

Avskrivet Vikingstad feb 1986 Hugo Jacobsson

Avskrivet Vikingstad nov 2016 Rickard Fransson

Tomas Karlsson steker kolbullar.
Höstmarknaden 10 sept.

Utställning av askfat.

Veine och Lars - Gunnar krattar löv.

Foton från Rickard Fransson.

En kort historia om butiken Sjölanders i Vikingstad före ICA Supermarket och Vikingahallen.

Vid pennan Katarina Kindstrand

År 1901 föddes min pappa Harry Sjölander i Sjögestad Ölstorp. Efter 6-årig folkskola började han sin affärsbana som springpojke i en butik vid Rakereds kvarn med ägare Lunding. Där verkade han inte trivas så bra.

Efter några anställningar i Krokek, Björkfors m.fl. ställen kom han tillbaka till Vikingstad som affärsbiträde hos Nyberg 1928-30. 1931 tog han steget och blev handlare genom att överta butiken i lilla huset Mimergatan 8.

1935 lät han bygga bostadshuset och flyttade in som ganska nygift. Med tiden blev butiken lite väl liten och planen på en större dök upp. 1945 till jul gick flyttlasset över gatan och det var dags att öppna den nya butiken *Sjölanders* med bostad på övre våningen.

Sjölanders låg i det vita huset till vänster.

Öppettiderna var lite annorlunda mot nu, 8.30 - 17.30 på vardagar, med en timmes lunch. På lördagen stängde man 13.00 och på söndagar var det stängt. Ofta hände det att kunder knackade på och undrade om det gick bra att få handla ett par saker även på söndagar. Och det gjorde det ju

Interiören i *Sjölanders*.

På den tiden körde vi ut varor till kunder som bodde utanför samhället. Bilar var inte vanligt förekommande förrän senare. Det var roligt att få följa med pappa på ``fredagsturen`` till Rakered, Opplunda, Sandstorp, Åsarp och Gustad m.fl. ställen. Samtidigt hämtade vi ägg på en del gårdar, och sålde i butiken. Ett kritiskt ställe var när vi skulle åka ned till Rydèns. Ner kom man men uppför backen fick vi ta hjälp ibland vid dåligt väglag, ishalka, av traktorn.

Att pappa älskade affären kan jag intyga. En veckas semester under hela min uppväxt. Det tyckte inte jag va´ kul.

På 50- talet träffade jag Ove och vi håller fortfarande ihop. Hans intresse för affären gjorde att han hjälpte pappa mycket på lediga stunder och 1964 började han på allvar arbeta i butiken efter några år på Sparmanfabriken. Redan samma år satte han igång att bygga om butiken till snabbköp. Pappa började ju bli lite till åren och Ove fick ta över mer och mer. 1969 var det dags för tillbyggnad, när samhället började växa. 16 oktober 1969 tog vi över och öppnade Vikingahallen.

B-Ekonomibrev
Vikingstads Hembygdsförening
Returadress Gunnar Månsson, Torsgatan 14A
590 49 Vikingstad

Julmarknad 3 dec kl 11 - 15

Ett 20-tal knallar anmälda som ska sälja honung, ost, struvor, godis, glögg, barnkläder, smycken mm.

Välkomna önskar Vikingstad Hembygdsförening och Studieförbundet.

Hjälp önskas med att skriva nya texter på våra föremål.

Underhåll av hembygdsgården nästa år, målning, putsning och rödfärgning med mera. Hjälp!

Fotosortering i villan i vinter, vill du?

Torsdagsförmiddagar arbetar, pratar och fikar vi.

Årsmöte 5 mars 2017

Valberedning Christer Bågenmark 070 249 00 39

Rickard Fransson 070 522 52 56

Ny sekreterare behövs.

Vill du bli medlem i Hembygdsföreningen?

Medlemsavgiften är 120 kr/år, kontakta någon i styrelsen. Du som medlem, värva gärna nya till föreningen.

Vad vill ni läsa om i hembygdsbladet?

Har ni artiklar eller bilder så mottages de tacksamt av hembygdsföreningen.

Manusstopp. nr 1 2017 22/1

Aktiviteterna utföres i samarbete med Studieförbundet.

